

AZ EFPPA ÁLTAL KIDOLGOZOTT DEONTOLÓDIAI METAKÓD PSZICHOLOGUSOK SZÁMÁRA

FORDÍTOTTA:

SZABÓ

CSILLA

BBTE – Pszichológia I. év

1. Előszó

A pszichológusok egy megbízható és érvényes ismeretanyagot fejlesztenek ki, amely kutatásokon alapszik és ezt a tudásanyagot alkalmazzák a pszichológiai eljárásokban és a különböző körülmények között történő emberi viselkedésmódokban. Így számtalan szerepet dolgoznak ki különböző területeken, mint például: kutatás, nevelés, terápia, konzultáció és kísérlet, hogy csak néhányat említsünk.

Ugyanakkor segítenek az embereknek az ítélőképesség fejlesztésében és a viselkedésmód kiválasztásában, valamint az egyéni és társadalmi feltevések gazdagításában.

Az Professzionális Pszichológusok Társulatainak Európai Föderációja vállalja a felelősséget, hogy a tagtársulások etikai kódjai megegyeznek a következő alapelvekkel, amelyek célja, hogy általános filozófiát és útmutatást nyújtsanak. Ezek felelelik az összes esetet, amellyel a professzionális pszichológusok találkozhatnak.

A Nemzeti Társulások tagjainak folytatniuk kell az etikai tudatosságot és tovább kell képezniük magukat. A N.T.-nak biztosítaniuk kell tagjaik számára a konzultációt és támogatást az etikai problémák terén.

Az N. T.-nak javító vagy fegyelmi eljárásokat kell kidolgozniuk annak érdekében, hogy kivizsgálhassák és határozatot hozhassanak tagjaik ellen felmerült panaszok esetén.

A P.P.T.E.F. a következő útmutatást nyújtja a tagtársulások Etikai Kódjainak tartalmára vonatkozóan. Egy társulás Etikai Kódjának tartalmaznia kell a tagok professzionális viselkedésének minden árnyalatát.

A tagtársulások Etikai Kódjainak az alább felsorolt etikai elvekre kell támaszkodniuk - és természetesen nem lehetnek ezekkel ellentétben.

2. Etikai elvek

2.1 A SZEMÉLYI JOGOK ÉS MÉLTÓSÁG TISZTELETE

A pszichológusoknak tisztelniük kell és hozzá kell járulniuk minden ember alapvető jogainak, méltóságának értékeinek a fejlesztéséhez. Tisztelik a személyes bizalmasságra, önmeghatározásra és önállóságra vonatkozó egyéni jogokat, amelyeknek meg kell egyezniük a pszichológus más szakmai kötelezettségeivel és a törvénnyel.

2.2 SZAKÉRTELEM

A pszichológusoknak arra kell törekedniük, hogy munkájukban biztosítsák és megtartsák a magasfokú szakmai tudást. Felismerik saját szakmai tudásuk határait és szakértelmük korlátait. Csak azokat a szolgáltatásokat nyújthatják és azokat a módszereket alkalmazhatják, amelyre szakosodtak tanulásuk, továbbképzésük vagy tapasztalatuk folyamán.

2.3 FELELŐSÉG

A pszichológusok tudatában vannak, hogy szakmai és tudományos felelőségük van pácienseikkel, valamint azzal a közösséggel és társadalommal szemben, amelyben élnek és dolgoznak. A pszichológusoknak vigyázniuk kell, hogy ne ártsanak, felelősek saját tetteikért és a lehetőségekhez képest bizonyosságot kell szerezniük arról, hogy munkájuk nem ártalmas.

2.4 TELJESSÉG

A pszichológusoknak a pszichológia tanításában és gyakorlásában a tudomány egységességét kell előtérbe helyezniük. Ezekben a tevékenységekben a pszichológusnak becsületesebbnek kell lennie és tisztelnie kell másokat. Arra törekednek, hogy az általuk játszott szerepek lényeges részeit tisztázzák és hogy ezekkel a szerepekkel összhangban a legmegfelelőbb módon viselkedjenek.

3. Tagtársulatok etikai kódja

A következő meta-kódban a "páciens" fogalom mindazokra a személyekre, betegekre, függő személyekre vagy szervezetekre vonatkozik, akikkel a pszichológusoknak szakmai kapcsolatuk van, beleértve a közvetett kapcsolatokat is.

A professzionális pszichológusok Etikai Kódjának a következőket kell figyelembe vennie.

A pszichológusok szakmai viselkedésének egy szakmai szerepkörön belül kell maradnia, amelyet szakmai kapcsolat kell, hogy jellemezzen.

A tudásszint és erőgyenlőtlenségek mindig befolyásolják a pszichológusok szakmai kapcsola-

taít a páciensekkel és a kollégákkal.

Minél nagyobb az egyenlőtlenség a szakmai kapcsolatokban és minél nagyobb a páciensek függősége, annál nagyobb a professzionális pszichológus felelősége.

A pszichológus felelősségét a szakmai kapcsolatok szakaszain belül kell értelmezni.

A négy elv egymásrautaltsága

El kell fogadni, hogy a négy fő etikai elv között mindig szoros egymásrautaltság létezik.

Ennek értelmében, amikor egy pszichológus egy etikai kérdést vagy dilemmát old meg, elmélkednie kell és gyakran beszélgetnie kell a páciensekkel és a kollégákkal a különböző etikai elveket mérlegelve. Határozni és cselekedni még akkor is szükségszerű, ha léteznek konfliktusos következmények.

3.1 SZEMÉLYI JOGOK ÉS MÉLTÓSÁG TISZTELETE

3.1.1 Általános tisztelet

Tudás iránti tisztelet és ennek tudatossága a kísérletek és a páciensekkel, jelentős kívülálló személyekkel, kollégákkal, diákokkal és általában az emberekkel végzett szakértői vizsgálatok alatt.

A pszichológusnak tudatában kell lennie az egyéni kulturális és szerepbeli különbségeknek, beleértve azokat is, amelyek a fogyatékoságnak, nemnek, szexuális érdeklődésnek, fajnak, etnikumnak, nemzeti eredetnek, kornak, vallásnak, nyelvnek és társadalmi-gazdasági fejlettségnek tulajdoníthatók.

A pszichológusnak kerülnie kell mindent, amely valamilyen elferdülés eredménye és igazságtalan megkülönböztetéshez vezethet.

3.1.2 Titoktartás és bizalmasság

Csak olyan adatokat szabad kutatnia és nyilvánosságra hoznia, amelyek szakmai célokat szolgálnak.

Az információkat és eredményeket megfelelőképpen kell tárolnia és kezelnie annak érdekében, hogy biztosíthassa a bizalmasságot; abban az esetben is, ha valakinek jogos a kérése, hogy ezeknek birtokába jusson, megfelelő biztonsági intézkedéseket kell tennie, hogy adott esetben az adatok névtelenek legyenek és korlátozni kell a jelentésekhez és eredményekhez való hozzáférhetőséget.

A pszichológusnak kötelessége, hogy tudassa a páciensekkel és azokkal akikkel szakmai kapcsolatban áll a törvény által megkövetelt szakmai titoktartást.

Amikor törvényes keretek között kérnek valamilyen adatot, a pszichológusnak kötelessége csak olyan adatokat szolgáltatnia, amelyek jelentősek az adott kérdésben, máskülönben meg kell őriznie a titoktartást.

Fel kell ismernie a feszültséget, amely a titoktartás és egy páciens vagy egy fontos kívülálló személy védelme között felmerülhet.

A pácienseknek joguk van ahhoz, hogy hozzáférjenek a róluk készült felvételekhez és jelentésekhez és hogy szükséges segítséget és tanácsot kapjanak, így saját érdekükben megfelelő és átfogó információkat kapnak.

A felvételeket meg kell őrizni, a jelentéseket meg kell írni, ezáltal lehetségessé válik, hogy ezekhez hozzáférhessen egy olyan páciens, aki a másokról szóló információk titoktartását biztosítja.

3.1.3 Közös megegyezés és a megegyezés szabadsága

Tisztázni kell és folytonosan meg kell beszélni a szakmai tevékenységet, eljárásokat és a pszichológus tevékenységének valószínű következményeit annak érdekében, hogy megbizonyosodjék arról, hogy a pácienssel a pszichológiai kezelés előtt és alatt közös megegyezés létezik.

A páciensekkel tisztázni kell a felvétel-megőrzés és a jelentéskészítés eljárásait.

Fel kell ismernie, hogy több páciense is lehet, akik első vagy másodrendű páciensek lehetnek, a pszichológussal különböző szakmai kapcsolatban állhatnak, ennek következtében a pszichológusra egész sor felelősség hárul.

3.1.4 Önmeghatározás

A páciens önmeghatározásának teljes szabadságát kell biztosítani, beleértve azt is, hogy a pszichológussal való együttműködésbe belekezdjenek vagy ezt megszakíthassák.

Az önmeghatározás korlátait körül kell írni, figyelembe véve a páciens korát, mentális egészségét és a törvény által meghatározott megszorításokat.

3.2 SZAKKÉPZETTSÉG

3.2.1 Etikai tudatosság

Kötelező az etika tökéletes ismerete, beleértve az Etikai Kódot is, és az etikai előírások tiszteletben tartása a szakma gyakorlása alatt.

3.2.2 Szakképzettség korlátai

Kötelező a szakképzettség korlátai között mozogni, amelyek a tanulásból, továbbképzésből és tapasztalatból származnak.

3.2.3 Eljárások korlátai

I) Kötelező, a különleges célok érdekében végzett eljárások korlátait ismerni, valamint a végkövetkeztetések korlátait, amelyeket különböző körülmények között és különböző célokkal hoznak.

II) Kötelező a pszichológiai közösség elméleti és eljárásbeli kritikai fejlettségének szintjén dolgozni.

3.2.4 Fejlesztés folytonossága

Kötelező a szakmai fejlődés.

3.2.5 Alkalmatlanság

Tilos a szakmát gyakorolni abban az esetben, ha a képesség vagy az ítélőképesség valamilyen okból károsul, beleértve az átmeneti gondokat is.

3.3 FELELŐSÉG

3.3.1 Általános felelősség

A pszichológus szakmai munkájának minősége és következetessége érdekében.

3.3.2 A magas színvonal biztosítása

A tudományos és szakmai tevékenység magas színvonalát meg kell őrizni és biztosítani. A pszichológus feladata, hogy a tevékenységeket az Etikai Kód előírásainak megfelelően szervezze meg.

3.3.3 Az ártalom kerülése

Kerülni kell a pszichológiai tudás és gyakorlat ártalmas használatát és az előre látható és elkerülhetetlen ártalmakat minimálisra kell csökkenteni.

3.3.4 A gondozás folytonossága

I) A pszichológus feladata, hogy a pácienseknek szükséges szakmai gondozás folytonosságát biztosítsa, beleértve más szakemberekkel való együttműködést vagy megfelelő intézkedést, abban az esetben ha egy pszichológusnak meg kell szakítania vagy abba kell hagynia a beavatkozást.

II) A pácienssel szemben azután is felelőséggel tartozik a pszichológus, miután formálisan befejeződik a szakmai kapcsolat, új kapcsolat esetén, amely az eredeti szakmai kapcsolatból eredő problémákat vet fel.

3.3.5 Kibővített felelősség

Vállalni kell az általános felelősséget a tudományos és szakmai tevékenység terén, beleértve a munkáltatók, asszisztensek, felügyelők és diákok etikai színvonalát is.

3.3.6 Problémák megoldása

Fel kell ismerni, hogy etikai gondok merülhetnek fel és ilyenkor a felelősség a pszichológusra hárul, hogy ezeket a gondokat tisztázza, hogy kollégáival és/vagy a Nemzeti Társulattal tanácskozzék és, hogy az érdekelt kívülállókát tájékoztassa az Eti-

kai Kód előírásairól.

3.3.4 Megveszthetlenség

3.4.1 A szakmai korlátok felismerése

Megfontoltnak és nyitottnak kell lenni a személyes és szakmai korlátokkal szemben és ajánlatos a nehéz helyzetekben szakmai tanácsot és segítséget kérni.

3.4.2 Becsületesség és alaposág

I) A képzés, nevelés, kísérlet valamint valamilyen társaságba való belépés alaposágot követel.

II) Az információk bemutatásának pontosnak kell lennie. Alternatív hipotézisek esetén a pszichológusra hárul a felelősség, hogy ezeket ismertesse és ne elhallgassa, ugyanakkor magyarázatot is kell fűznie hozzá.

III) Becsületeseznek és alaposnak kell lennie a szakmai kapcsolatok alatt felmerülő bármilyen anyagi ügyben.

IV) Tisztában kell lennie a szakmai jelentésekben és megállapításokban kifejezett vélemény és végkövetkeztetés korlátaival.

3.4.3 Őszinteség és nyitottság

I) Általános követelmény, hogy információt szolgáltasson és elkerülje a félrevezetést a kutatói és szakmai munkában.

II) Tilos információkat eltitkolni vagy akárcsak időszakos félrevezetést alkalmazni alternatív lehetőségek esetén. Abban az esetben, ha félreértés történt a pszichológus kötelessége erről tájékoztatni és az igazságot felszínre hozni.

3.4.4 Érdekek ütközése és kihasználás

I) A pszichológusnak tudatában kell lennie, hogy felmerülhetnek problémák, amelyek a kettős kapcsolatokból adódhatnak és kötelessége elkerülni az ilyen kapcsolatokat, amelyek a szükséges szakmai távolság csökkentését eredményezik vagy érdekek ütközéséhez vezethetnek vagy a páciens kihasználását eredményezik.

II) Tilos a szakmai kapcsolatot későbbi személyes vallási, politikai vagy más ideológiai célok érdekében felhasználni.

III) A pszichológusnak tudatában kell lennie, hogy a szakmai kapcsolat formális befejezése után is felmerülhetnek érdekütközések és a kapcsolatban erőgyenlőtlenségek; emiatt szakmai felelőssége továbbra is érvényben marad.

3.4.5 Kollégák tevékenysége